

ШТЕТЕ ОД РИЗИКА ЗАГАЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПО ПРЕДЛОГУ ОПШТИХ УСЛОВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТИ

У предлогу Општих услова за осигурање од одговорности, којим се врше измене и допуне постојећих услова, посебну пажњу привлаче одредбе члана 6. Одредбама тог члана Услови, покушано је да се ближе одреди обим покрића за штете од ризика загађења тла и воде.

Из дефиниције ризика у одредби става 1. члана 6. Услови, дало би се закључити да је осигурањем од одговорности покривен ризик загађења тла и воде *само ако загађење настане услед испуштања штетних материја намерно или из нехата учињено људском радњом*. Јер из појма речи „испуштања” такав закључак проистиче. Осигурањем од одговорности према томе, нису обухваћене и штете од ризика загађења проузроковане изненада и неочекивано услед незгоде у погону при преради штетних материја или услед квара уређаја за смештај, ускладиштење или транспорт тих материја. Ако се, пак, хтело да и те тако настале штете буду обухваћене осигурањем, онда је поред речи „испуштања” требало додати и реч „отицања”, тако да текст гласи „...испуштања и отицања...” А довољно би било и да се употреби само реч „отицања”. Под појмом те речи подразумевају се и штете проузроковане из нехата, као и штете намерно проузроковане од стране радника осигураног предузећа уз право регреса према њему, (члан 8. став 1. тачка 1. Предлога услова).

Дилема проистиче и из одредбе члана 6. став 6. Предлога услова. По тој одредби Услови из осигурања је искључена одговорност за штете настале услед тога што осигураник није одржавао, мењао или поправљао *„уређај за пречишћавање отпадака вода и других отпадних продуката”*. Из овакве стилизације наведене одредбе Услови проистиче да се санкције из те одредбе, тј. искључење из осигуравајућег покрића, неће примењивати и у случајевима када штета буде проузрокована истицањем штетних материја из уређаја за прераду, смештај, ускладиштење и транспорт и онда када је отицање (и загађење тла и воде) последица тога што осигураник није уређаје одржавао, мењао и поправљао, као и када се није придржавао мера предвиђених прописима о заштити животне средине. Вероватно се то није хтело. И у тим случајевима свакако треба из осигурања од одговорности да буду искључене штете. Па би текст предлога услова требало преиначити тако да гласи: „... уређаји за пречишћавање отпадних вода и других отпадних продуката и уређаји за прераду, смештај, ускладиштење и транспорт штетних материја...”.

Према одредби из става 3. члана 6. Предлога услова, посебно се мора уговорити осигуравајуће покриће за штете уништења или оштећења ствари. Посебно уговарање претпоставља посебне услове осигурања и претходну пажљиву процену ризика загађења. А то би требало да важи и у Предлогу услова да буде предвиђено за све штете од ризика загађења тла и воде, па и оне услед смрти, повреде тела или здравља неког лица (члан 6, став 2. Предлога услова). Из тога не би требало искључити ни штете које су последица загађења ваздуха (члан 8, став 1. тачка 10. Предлога услова). И тај је ризик доста присутан, а постоје уређаји за отклањање загађења ваздуха, којим се уграђивањем испуњавају услови за осигурање.

У посебним условима нарочито би се ближе одредили: обим осигуравајућег покрића, саосигурања лица, учешће осигураника у штети, искључене штете, обавезе у погледу одржавања уређаја, осигурање од нових ризика и друго. То омогућава да се пре одлучивања о преузимању у осигурање и ризика загађивања животне средине изврши процена ризика на лицу места и да се висина премije одреди према тежини ризика, при чему се, нарочито у односу на индустријска предузећа, морају имати у виду:

10. *Особеност предузећа у погледу загађења животне средине:* производни поступак; подаци о ранијим штетама; постојећи и непостојећи ризици при нормалној производњи; дејство сигурног и контролног система; поступање у односу на прописе о заштити животне средине и техника у вези с тим, снабдевање водом и употреба воде.

20. *Врста могућег загађења:* врста и количина отровних супстанци које се употребљавају, прерађују, превозе, ускладиштују, производе или испоручују; течни отпаци (врста загађујућих материја, количина пре и после чишћења); гасови (врста, њихово узајамно спајање; методе примјене за чишћење); чврсти отпадни материјали, затим бука и друге могуће опасности по околину.

30. *Животна средина:* Правила за заштиту животне средине и санацију утврђена постојећим прописима; метеоролошки услови; особеност земљишта; хидролошки услови; географски положај и средство.

40. *Психолошка клима животне средине:* став становништва, штампе и управе према загађењу животне средине; мере које приватна и правна лица, групе и други предузимају.

Истраживање и процена ризика загађења животне средине, у складу са напред изложеним, може са успехом да изврши стручњак који добро познаје физикалне и хемијске поступке који се одигравају у процесу производње и процесу чишћења. Стога је неопходно да осигуравач располаже таквим профилем стручњака, да би могао са успехом да врши осигурање од одговорности за штете од ризика загађења животне средине, што подразумева и спровођење потребних превентивних мера.